oli õige vana, toimis maanõukogu ka kõrgema kohtuinstantsina (Oberlandgericht), vastates Liivimaal Tartu õuekohtule. Oli ühtlasi määratud, et õuekohtu liikmete hulka pidi alaliselt kolm Liivi maanõukogu Liivimaalt pärit liiget kuuluma, kes õuekohtu ettepanekul kun. poolt ametisse kinnitati. Liivi maanõukogu organiseerimisel olid suured teened Engelbrecht v. Mengdenil (vt.). Ka etendas viimane tähtsat osa maapäevaseaduse väljatöötamisel, milline seadus riigi valitsuse poolt a. 1647 leidis heakskiitmist. —, Linnadegi heakäigu eest kanti K. ajal hoolt, võib-olla rohkem kui kunagi ennemini. Tallinna sai igasuguseid kaubanduslikke soodustusi ja ka Tartu privileeg a.-st 1646 (vt. Warnecke) on elavaks tõenduseks linnade heaolu eest hoolitsemisest, kõnelemata muist näiteist. Ka oma isa rajatud asutist, Tartu ülikooli, ei olnud kuninganna unustanud.

E. Hildebrand, Sveriges historia V (1906); Seraphim, Livl. Gesch. II, 318—33; E. Hj. H. Lundström, Bidrag till Livlands kyrkohistoria 1621—60 (1914); Ellen Fries, Erik Oxenstjerna (1889); Fr. Bienemann *jun.*, Zur Geschichte E. v. Mengdens u. seines Landrechtentwurfs (SB Riga 1900). *A. R. C.*

KRISTOF, Mecklenburgi —, hertsog Albrecht VII ja Brandenburgi markkrahvinna Anna poeg, sünd. 1537; kuulus ühte neist dünastiaist, kes Vana-Liivimaa lagunemise ajajärgul peatse sekularisatsiooni ootel püüdsid siinsetes piiskopkondades oma nooremaile võsudele teotsemisala leida. Liivi-Saksa ordu oli vürstlikkude maahärrade sissetungimise kindel vastane ja püüdis, peale selle kui Brandenburgi markkrahv Wilhelm (vt.) esimesena säärast politikat oli alustanud, Lemsalu lepingu kaudu (1546) end edaspidiste sääraste juhtumuste vastu kindlustada. Ppiisk. aga, kes võimutsemissuhete muutmist ja ordu kaotamist plaanitses Preisi ja Poola abil ilmliku vürstkonna loomise kõrval, kutsus 1555. a. oma 17 a.-se sugulase K.-i Liivimaale oma koadjuutoriks ja tulevaseks järeltulijaks, toetudes seejuures Jasper Münsteri (vt.) juhatusel teotsevale poolasõbralikule orduparteile. Nn. »koadjuutori-tülis« (1556) püüdis ordu sõjalise jõuga ppiiskopi plaane tühistada, pidi aga Poola survel temaga jälle leppima ja K.-i koadjuutoriks tunnustama (sept. 1557; vt. Kettler). Liivimaa, ühtlasi ka ppiiskopkonna alistumisest Poolale (nov. 1561) hoidus K. eemale ja sai seega Poola kun. silmis kahtlaseks: kuid ta lootis Rootsiga sõlmitud sala-liidu (1562) abil ning Mecklenburgi ja Preisi toetust arvestades ppiiskopkonnas võimule pääseda peale seda, kui Wilhelm 4. II 1563 suri. Poola administraator Gotth. Kettler (vt.) vangistas K.-i aga juba s. a. augustis Dahlenil ja andis ta välja Poolale, kus ta kun. poolt interneeriti ja alles 1569. a. vabanes, selle järel kui ta oli loobunud kõigist oma pretensioonest Liivimaa peale ja Poolale tema kätte sattunud ppiiskopkonna arhiivi välja andnud. Hiljemini 2 korda abielus olnud, suri K. Ratzeburgi piiskopkonna administraatorina 1592 Tempzinis. Liivimaale oli noor kergemeelne prints ainult kahju toonud.

A. Bergengrün, Hzg. Christoph v. Mecklenburg (1898); Mitt. XVII, 407—61 (A. Bergengrün ja Ph. Schwartz), vrdl. SB Riga 1898, lk. 6 jj; Arbusow, Grundriss[IV]; H. Lange, Der Streit zw. d. Erzbischof Wilhelm u. d. Rigaschen Domkapitel ... 1561 (Mitt. XXI, 30—83). *L. A.*

KROHN (pseudon. **Suonio**), **Julius Leopold Fredrik**, Soome rahvaluule uurija, kirjandusloolane ja luuletaja, sünd. 19. V 1835 ukj. Rügenist põlvnevas perekonnas Wiiburis, 1853 üliõpilane Helsingis, 1860 filosoofia magister, 1862 doktor ja varsti selle järel soome keele ja kirjanduse dotsent, 1885 ülemääral, soome keele ja kirjanduse professor, uppus Wiiburi lahes 28. VIII 1888 ukj. — Juba üliõpilasena õppis K. hoolsalt soome keelt ja võttis hiljemini selle perekonna keeleks. K.-i rohkearvulistest kirjatöödest on Eesti suhtes tähtsamad »Viron kielioppi suomalaisille« (1872), »Virolaiset ja ylimalkaan Länsi-Suomalaiset aineet Kalevalassa« (Suomi II, 10, 1872), »Henrik Lättiläisen kertomukset Liiviläisten ja Virolaisten tavoista« ja »Virolaisten historialliset runot« (Hist. Arkisto VII, 1881), »Suomen suku« (1887), »Suomen suvun pakanallinen jumalanpalvelus« (1894, välja antud Kaarle Krohni poolt). Rahvalaulude uurimisel geograafilist meetodit tarvitusele võttes juhtis ta tähelepanu nende rändamisele. K. alustas Kalevala teisendite väljaandmist 1888, kavatsedes selles ära trükkida kõik Kalevala laulude soome ja eesti variandid. — K. oli Eesti Kirjam. S.-i, Õp. E. S.-i ja »Vanemuise« auliige.

Isamaa kalender 1895, lk. 161—77; J. Krohn, Suomalaisen kirjallisuuden vaiheet (1897), lk. 3—15; Tietosanakirja IV. *M. J. E.*

KROHN, Kaarle Leopold, eelmise poeg, rahvaluule uurija, sünd. 10. V 1863 ukj. Helsingis, õppis aa. 1880—88 Helsingi ülikooli filosoofia teaduskonnas, *cand. phil.* 1883, *lic. phil.* 1888; sai rahvaluule dotsendiks Helsingi ülikoolis a. 1888, ülemääral. professoriks 1898, määraliseks professoriks 1908. Juba üliõpilaspõlvest peale andub K. rahvaluule kogumisele ja uurimisele, käib 1881—85 läbi Soome-Karjala laulumaad, kogub haruldaselt suure hulga sõnalist vanavara ja kopeerib a. 1883